

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3401/2021
18.03.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула, Марине Милановић, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији су пуномоћници Никола Грчић и Драгослав Јакшић, адвокати из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд - Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2786/21 од 24.09.2021. године, у седници већа одржаној дана 18.03.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2786/21 од 24.09.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2786/21 од 24.09.2021. године и пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 257/20 од 24.05.2021. године, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 257/20 од 24.05.2021. године, ставом 1. и 2. изреке, одбијени су као неосновани тужбени захтеви тужилаца којима су тражили да се обавезе тужени да им на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада и на име мање исплаћене накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора исплати појединачне опредељене новчане износе са законском затезном каматом на сваки појединачни износ, као и да на те износе за тужиоце уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО запослених. Ставом 3. изреке, обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова парничног поступка исплате износ од по 2.150,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2786/21 од 24.09.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне другостепене пресуде тужиоци су благовремено изјавили посебну ревизију у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, због погрешне примене материјалног права.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13 – УС, 74/13 – УС и 55/14) – у даљем тексту: ЗПП, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). У другом ставу истог члана, прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става првог овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе о праву запосленог на увећање зараде по основу сменског рада у ситуацији када је такав рад, као услов рада запосленог, вреднован кроз коефицијент за обрачун и исплату основне зараде.

Из тог разлога одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код туженог на неодређено време. Тужиоци су у утуженом периоду сваки други дан радили у времену од 7 до 19 часова, односно сваки други дан су радили по 12 часова, а организација рада је таква да тужиоци мењају другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан раде од 7 до 19 часова, други дан је пауза и тако се циклус редовно понавља.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбене захтеве. По налажењу судова, чињеница да су тужиоци сваки други дан радили у периоду од 07-19 часова, не води закључку да су тужиоци обављали сменски рад. Наводе да су тужиоци обављали рад у једној смени која траје 12 сати, да смену нису мењали, да није било ситуације да су радили један дан од 07-19, а други дан нису радили, па трећи дан од 19-07, већ су у континуитету сваки други дан обављали рад, фактички у једној смени која је трајала 12 сати, из чега су извели закључак да тужиоци нису радили у смени, да такав рад није сменски рад, па да им не припада увећање зараде за сменски рад прописан Посебним колективним уговором за ЕПС у износу од 8,9%, због чега је тужбени захтев тужилаца одбијен као неоснован.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се изјављеном ревизијом указује на погрешну примену материјалног права.

Према одредби члана 63. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 75/14), рад у сменама је организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеље. Запослени који ради у сменама и запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена.

Према члану 108. став 4. истог закона, општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећане зараде по основу рада у сменама.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2) наведеног Посебног колективног уговора за ЕПС, утврђено је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена и то тако да на радним местима где процес рада траје непрекидно рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две смене (по 12 сати) или више смена (6 или 8 сати) у току радног дана, када на истим средствима рада раде наизменично, најмање два запослена или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима (дисконтинуирана), током одређеног периода дана, или недеља, а што је и случај у конкретной ситуацији. Чланом 38. став 1. тачка 4) овог колективног уговора прописано је да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви ЕУ 2003/88/ЕЦ, која није извор права, али може да допринесе тумачењу права, сменски рад се дефинише као таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту, у складу са одређеним обрасцем укључујући и образац ротирања који може бити непрекидан, или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран) изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дана и ноћи.

Тужиоци су се у спорном периоду на истим пословима смењивали са другим запосленим према утврђеном распореду, 12 сати рада – 36 одмора – 12 сати рада, при чему је организација рада код туженог била таква да су тужиоце на истом радном месту мењали други запослени који по уговору о раду обављају исте послове као и тужиоци и то у дане када тужиоци одмарају. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту туженог (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије) што указује на то да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда, у пресудама нижестепених судова погрешно примењено материјално право довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања. Стога су нижестепене пресуде укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Првостепени суд ће у поновном поступку, водећи рачуна о правном становишту Врховног касационог суда исказаном у овом решењу, правилном применом материјалног права донети на закону засновану одлуку.

На основу свега наведеног, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић